

Šmílův DAF

8. švat 5770
23leden 2010začátek šabatu: 16:21
konec šabatu: 17:33

Bo

Časy z Kaluach.net pro týden této sidry
čas tfilin 6:36 | šma jisrael do 8:58 | mincha od 12:36
západ slunce 16:40 | tři hvězdy 17:16

<p>Moše v----l faraóna: „Pokud nepropustíš můj lid, přiletí zítra k-----y a zakryjí celou zemi.“</p>	<p>R---i faraónovi radili: „Nech je, jít.“ A Moše řekl: „Půjdemě všichni. Se ž----i i d---i.“</p>	<p>Moše zdvihl ruku a nebe zčernalo o-----ým množstvím kobylek. Faraón nařikal: „Z-----l jsem.“</p>
<p>Bůh z-----l faraónovo srdce, takže odmítl Židy propustit. A tak se Egypt p-----l do úplné tmy.</p>	<p>Moše faraóna varoval: „Bůh zabije všechny egyptské p-----é. Lidi i dobytek!“</p>	<p>Židé opustili Egypt s nekynutým těstem a zlatem a stříbrem, které jim na cestu dali egyptští s-----é.</p>

Alijot v kostce

Kohen: Bůh posílá Mošeho za faraónem, aby ho varoval před další ranou - kobylkami. Mimochodem ono "BO" doslova "přijď" říká Bůh Mošemu celkem třikrát. A vždy se tím myslí: "Jdi do paláce." Naproti tomu, když má jít Moše za faraónem k řece, říká mu Bůh: "LECH" (doslova "jdi"). Je známo, že egyptské rány lze rozdělit na tři skupiny (DECACH, ADAŠ, BEACHAV). Do paláce chodí Moše s Aharonem vždy při prostřední z ran v sérii (žáby, mor, kobylky), úvodní rány (krev, divá zvěř a kroupy) se faraón dovídá u řeky. Faraónovi rádcí navrhnou ustoupit a pustit Židy sloužit Bohu (o nic dalšího se nikdy nevyjednávají), ale Bůh faraónovi zatvrdí srdce. Muže by pustil, ale Moše trvá na účasti všech, včetně žen a dětí. Důraz na účast dětí je pro judaismus významná.

Levi: Kobylky ničí egyptské bohatství a faraón přiznává svou vinu. Volá si Mošeho a Aharona zpět a prosí je o odstranění té "hrozná rána". Když kobylky odnese vítr, Bůh zatvrzuje faraónovo srdce, a tak další rána (tma) přichází bez varování. (Totéž se stalo i v případě vši a vředů.) Neobvyklá tma trvala tři (a podle Rašiho šest) dní. Egyptané jsou paralyzováni, Židé vidí. Vilenský Gaon HAGRA podotýká, že světlo i tma jsou stvořené entity. Tma není jen absencí světla. Obvykle ale platí, že světlo potlačuje tmu. V případě deváté rány byly přírodní zákony postaveny na hlavu a tma přebíjela světlo. Větu Tóry: "Nikdo neviděl svého druhu, nikdo se nedokázal zvednout z židle," vysvětluje Chidešej HaRim takto: "Nejčernější tmou v životě člověka je stav, kdy nevidí nouzi svých bližních. V takovém případě sám upadá a nemůže pomoci ani sám sobě."

Šliši: Faraón je ochotný propustit Židy bez majetku, Moše nesouhlasí. Faraón hrozí Mošemu smrtí. Bůh oznamuje poslední a nejtěžší ránu.

Revi: Moše oznamuje smrt všech prvorozených. Ustanovení hebrejského kalendáře (ROŠ CHODEŠ). Příkazy o pesachovém beránku.

Chamiš: Moše sděluje starším lidu detaily o pesachové oběti, označení židovských domů atd.

Šiši: Smrt prvorozených. Židé opouštějí Egypt po 210 letech otroctví, 430 let od smlouvy, kterou Bůh uzavřel s Avrahamem.

Švii: Příkazy o prvorozených. Příkaz tfilin. Pesach.

Haftara (Jirmejahu 46:13-28): Proroctví o pádu Egypta.

Poznej a chraň

Chedery. Cheder znamená doslova místnost, což dost vypovídá o podobě podmínek tradičního židovského základního vzdělávání. (Tělocvičnu nehledat.) Historicky byl cheder určen pro chlapce od tří do deseti let. Pak někteří dál pokračovali ve studiích (většinou tak do Bar micva) u převážně soukromých učitelů. Po dosažení třinácti let drtivá většina chlap(c)ů začala prostě pracovat. Někteří opustili domovy a vydali se na cesty. A pár jich pokračovalo ve studiích až do svých šestnácti, sedmnácti, kdy se stávali skutečnými „učenci“, vždyť se také výhradně studiu Tóry věnovali denně do raného dětství. (I pracující Židé běžně studovali několik hodin denně.) A jen ti nejtalentovanější pokračovali ve studiích většinou u některého významného rabína. Tento tradiční systém židovského vzdělávání se začal polovinou 18. století pomalu rozpadat. (Upraveno z Berel Weina)

Rabi Jonathan Sacks: Nenávist a svoboda

Jeden detail v příběhu o východu z Egypta je neobvykle zdůrazněn, přitom ale na první pohled nedává žádný smysl. Vše začíná příkazem: „Bůh Mošemu řekl: „Promluv k lidu, ať si každý od svého druhu a každá žena od své družky vyptá stříbrné a zlaté náčiní!“ A jeho naplněním: „A synové Jisralele učinili dle Mošeho slova a vyžádali si stříbrné a zlaté náčiní a pokrývky. A oni jim půjčili, protože Hospodin dal tomu lidu v očích Egyptů přízeň, a opustili Egypt.“

K čemu stříbro a zlato? Izrael opouštěl otroctví v hrozném spěchu (ani nevykynulo těsto) a Egyptané „naléhali“, tak proč Bůh trval na nutnosti vzít si s sebou dary, které lze v poušti jen stěží užít? A náš zmatek ještě prohlubuje vědomí, k čemu bylo později zlato užito – na ulití zlatého telete.

Přesto nelze pochybovat o tom, že tento detail byl pro celý příběh klíčový, protože Bůh jej zmiňuje již při prvním setkání s Mošem, když říká: „Vím, že vám král nedovolí odejít ani po dobrém, ani pod hrozbou pevné ruky. Vztáhnu však svou ruku a budu bít Egypt všemi svými divy, které v něm učiním, dokud vás nepropustí. Navíc tomuto lidu poskytnu přízeň v očích Egyptů, a až budete odcházet, neodejete s prázdnou. Každá žena požádá sousedku odvedle i z domu o stříbrné a zlaté věci a o pokrývky, naložíte je na své syny a své dcery a vypleníte Egypt!“

Proč to bylo tak důležité? Hádanku rozluštíme až zpětně, při četbě poslední z Mojžišových knih. Tam se nejprve uvádí: „Byl-li ti prodán tvůj bratr, Hebrejec nebo Hebrejka, budou ti sloužit šest let, počátkem sedmého roku je od sebe propusť bez náhrady! A až ho budeš od sebe propouštět, nepropusť ho s prázdnou! Dej mu výslužku ze svého bravu, ze svého mlatu a ze svého vinařství, dej mu, čím ti Hospodin, tvůj Bůh, požehnal! Měj na paměti, že jsi sám býval otrokem v zemi egyptské, a že tě Hospodin, tvůj Bůh, vysvobodil, proto ti dnes prikazuji totéž!“ A posléze zde nacházíme i nejpřekvapivější z příkazů Tóry: „Jelikož je tvůj bratr, nehnuš si Edomce, a nehnuš si Egyptěana, protože jsi byl usedlíkem v jeho zemi!“

Pozoruhodné! Izraelci byli Egyptany krutě ztročeni a jistě jim nedluží žádnou „vděčnost“. Naopak, mají právo cítit odpor. Přesto trvá Bůh na tom, že by tomu tak nemělo být. Proč? V tomto bodě se dotýkáme jednoho z klíčových rysů svobodné společnosti. Lidé vedení nenávistí nejsou a nemohou být svobodní. Kdyby byli Židé zatíženi nenávistí a touhou po pomstě, mohl by je Moše vyvést z Egypta, ale nedokázal by vyjmout Egypt z jejich mysli a srdcí. Chcete-li být svobodní, musíte se zbavit nenávisti.

Je zásadní rozdíl mezi životem s minulostí a životem v minulosti. Judaismus je náboženství paměti. Vzpomínáme na východ z Egypta každý rok, dokonce denně. Ale děláme to v zájmu budoucnosti, ne minulosti. „Neutiskuj cizince“, říká Tóra, „protože víš, jaké to je být cizincem.“ Jinými slovy: to, čímž jsi trpěl, nepůsob jiným. Paměť je morální výzva.

Řečeno Santayanovými slovy: „Ti, kdo si nepamatují minulost, jsou určeni k jejímu zopakování.“ Židé vzpomínají na svou minulost právě proto, aby se neopakovala. Moše nám to v Tóře zdůrazňuje: „Pamatujte si, ale ne proto, abyste v sobě živilí nenávist.“ Proto je nutné udělat tlustou čáru za minulostí. Proto musel být otrok propuštěn bez povinnosti se vykoupit, proto mu musel jeho pán dát přiměřené dary. Tyto dary nebyly „kompenzací“ za „utrpené“ otroctví, protože neexistuje způsob, jak vrátit čas a roky strávené v otroctví. Ale existuje způsob, jak zajistit, aby rozchod byl proveden v „dobré vůli“. Dary umožnily bývalým otrokům dosáhnout emočního vyrovnání, vzbudit pocit nového začátku, protože ten, kdo byl obdarován, zjišťuje, že je těžké nenávidět. To je skutečný význam stříbra a zlata získaného od Egyptů na výslovný Boží příkaz. Možná i proto přeložil Benno Jaakov výraz VENICALTEM (2M 3: 22) ne jako „vypleníte“, ale „zachráníte“ Egypt. Vybrané dary dokazovali, že Egyptané nejsou kolektivně vinní, že skutečnými hříšníky byli jen faraón a jeho rádcí.

Poselství Tóry je stále aktuální i na počátku jedenadvacátého století, v době plné etnických a náboženských konfliktů, a zní: „Chcete-li být svobodní, musíte se zbavit nenávisti.“

Sidra v číslech | Aktuality

15. sidra v Tóře (z 54), 3. sidra v knize Šemot (z 11), 14 paršiot, 8 otevřených, 6 zavřených, skládá se z 106 vět, 1655 slov a 6149 písmen, 20 MICVOT - 9 příkazů a 11 zákazů | **Příští šabat je TU BIŠVAT**